

Kazimiera Zgórska
Instytut Hodowli i Aklimatyzacji Roślin
Oddział w Jadwisinie

Sprawozdanie z 35 Sesji Grupy Roboczej EKG/ONZ
ds. Sadzeniaki Ziemniaka
(UNECE Working Party on Agricultural Quality Standards)
Genewa, 2-4 maja 2005 r.

1. Otwarcie Sesji

Sesję otworzyła Pani Wirginia Cram-Martos, dyrektor Wydziału Rozwoju Handlu EKG/ONZ. Przywitała delegatów i podziękowała przedstawicielom Irlandii, Stanów Zjednoczonych i Szwajcarii za zorganizowanie spotkań Grup Roboczych w tych krajach. Pani Cram-Martos poinformowała zebranych o zmianie na stanowisku sekretarza grupy roboczej WP7. Tom Heilandt po 7 latach pracy obejmuje funkcję sekretarza komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO (Codex Alimentarius) w Rzymie. Pani Dyrektor podziękowała sekretarzowi za wieloletnią pracę i życzyła mu wielu osiągnięć i satysfakcji w nowym miejscu pracy.

Pani Cram-Martos wyraziła swoje zadowolenie z osiągnięć Sekcji „Sadzeniaki Ziemniaka” i poparła inicjatywę zorganizowania warsztatów na temat certyfikacji sadzeniaków ziemniaka, gdyż jest to jedna z form wdrażania standardów UNECE.

2. Uczestnictwo

Sesji przewodniczył Pan Pier Giacomo Bianchi (Włochy).

W spotkaniu udział wzięli przedstawiciele następujących państw: Belgii, Francji, Włoch, Holandii, Niemiec, Kanady, Federacji Rosyjskiej, Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii, Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej oraz Polski. Nieobecni na Sesji byli przedstawiciele Komisji Europejskiej oraz OECD.

3. Przyjęcie agendy

Proponowaną agendę Sesji przyjęto z następującymi zmianami:

- dodano do agendy dok. TRADE/WP.7/GE.6/2005/1 – aktualna agenda INF1:
Ujednolicony tekst Standardu z włączeniem proponowanych poprawek
INF 2: Klucz do oceny porażenia skórki parchem (Francja)
INF 3 i 4: Wielkość prób do oceny porażenia bulw wirusami (Holandia)
INF 5: Informacja z OECD
- usunięto z agendy dokumenty: TRADE/WP.7/GE.6/2005/6, 7 i 9

4. Sprawy, które wyniknęły od czasu 34 Sesji Grupy Roboczej

- a) Delegat uczestniczący na spotkaniu Komisji Europejskiej poinformował, że trwają prace nad nowelizacją katalogu odmian UE. W katalogu będą umieszczone tylko odmiany jadalne, gdyż do tej pory nie uzgodniono stanowiska odnośnie odmian przemysłowych.
- b) Reprezentanci Stanów Zjednoczonych i Holandii przedstawili informacje na temat prac prowadzonych przez NAPPO (Północnoamerykańska Organizacja Ochrony Roślin) tzn.:
 - Stopień wykrywalności mątwika i identyfikacji w zależności od kraju importującego
 - Metody wykrywania bakteriozy pierścieniowej
 - Obszary wolne pod względem zagrożenia chorobami kwarantannowymi
 - Harmonizacja prac prowadzonych przez EPPO i NAPPO, które proponują utworzenie fundacji umożliwiającej dalsze prace IPPC (Międzynarodowa Konwencja Ochrony Roślin) dotyczące wprowadzenia międzynarodowego standardu fitosanitarnego dla sadzeniaków ziemniaka

5. Informacja o wynikach prac prowadzonych w ramach spotkań Biura w Irlandii (Dublin), Stanach Zjednoczonych (Grand Forks) i w Szwajcarii (Changis)

Dokumenty: TRADE/WP.7/GE.6/2005/3

TRADE/WP.7/GE.6/4

Oba dokumenty zostały włączone do agendy i dyskutowane w punkcie dotyczącym nowelizacji Standardu UNECE – Sadzeniaki Ziemniaka

6. Nowelizacja standardu UNECE S-1 – Sadzeniaki Ziemniaka

a) Delegat Wielkiej Brytanii podtrzymał zastrzeżenie dotyczące tolerancji porażenia chorobami wirusowymi materiału bazowego II klasy. Podkreślił jednak, że w Szkocji trwają prace nad harmonizacją standardu krajowego ze standardem UNECE, a w pozostałych częściach Wielkiej Brytanii prowadzona jest kontrola zgodności obu norm.

b) *Netted scab* – Parch siateczkowy (siatkowy)

Dokument: TRADE/WP.7/GE.6/2005/4

Podstawą dyskusji była przedstawiona przez Sekcję lista chorób i szkodników bulw ziemniaka oraz wyróżnienie dwóch patotypów parcha – parch zwykły i parch siateczkowy (*common scab i netted scab*).

Po długotrwałej dyskusji uzgodniono minimalne wymagania (tolerancje) dotyczące obu rodzajów parcha. Podkreślono, że w niektórych krajach np. Szwajcarii, Belgii, Francji parch zwykły i parch siateczkowy traktowane są łącznie jako choroby skórki wywoływane przez *Streptomyces spp.* W Polsce również nie wyróżnia się parcha siateczkowego. Przeprowadzone przeze mnie konsultacje z uznanymi w kraju fitopatologami (m.in. prof. dr hab. Mirosława Chrzanowska, prof. dr hab. Michał Kostiw) wykazały, że parch siateczkowy występuje u nas sporadycznie i najczęściej łącznie z parchem zwykłym i w czasie oceny traktuje się obie choroby łącznie.

Grupa Robocza uzgodniła co następuje:

Tolerancje dotyczące porażenia parchem powodowanym przez *Streptomyces spp.* (dwa typy – zwykły i siateczkowy) wynoszą:

- rośliny do produkcji materiału przedbazowego TC (pre-basic TC) - 0%
- wszystkie pozostałe klasy (>33,3% porażonej powierzchni bulw) – 5% wagowych.

c) Propozycja zmian dotyczących tolerancji w zależności od miejsca

Standard UNECE definiuje tolerancje jakości sadzeniaków w miejscu eksportu. Kraje importujące uważają, że kontrola jakości powinna odbywać się w miejscu odbioru sadzeniaków (kraj importujący). Porażenie większością chorób umieszczonych na liście chorób i szkodników w Standardzie (Annex III) nie zwiększa się w czasie transportu i przechowywania. Jednakże są choroby, które

mogą rozwijać się w tym czasie (np. mokra i sucha zgnilizna). Z tego też względu należałoby uwzględnić możliwość przeprowadzenia oceny w punkcie docelowym.

Zdania poszczególnych delegatów były podzielone. Nie zgadzano się na umieszczenie we wprowadzeniu do Standardu definicji umieszczonej we wszystkich normach dotyczących owoców i warzyw UNECE, tzn.:

Jakość sadzeniaków ziemniaka oceniana w miejscu eksportu powinna spełniać wymagania Standardu, a warunki transportu powinny być tak dobrane, aby się ona nie pogorszyła.

Delegaci stwierdzili, że definicja ta jest bardzo lakoniczna i subiektywna, ponieważ umożliwia różną interpretację dotyczącą minimalnych wymagań.

Po długotrwałej dyskusji uzgodniono wprowadzenie nowego paragrafu do wstępu Standardu:

Odpowiedzialność Urzędowych Służb Kontroli (NDA) polega na sprawdzeniu czy warunki są zgodne ze Standardem. Odpowiedzialność za jakość partii należy do właściciela.

d) Włączenie do Standardu (aneks VII) definicji liściozwoju

Uzgodniono następującą definicję”

„**Wirus liściozwoju**” jest to wirus ciężki, powodowany przez PLRV. Rośliny są zazwyczaj mniejsze niż rośliny zdrowe i czasami karłowate. Wierzchołek rośliny jest jaśniejszy a liście sztywniejsze. Starsze, na niższym poziomie liście skierowane są w górę, są kruche, tak że można je łatwo złamać (metaliczny szelest) przy łagodnym zgniataniu.

Pierwotna infekcja może być przyczyną lekkiego skręcania górnych liści, czasami towarzyszą temu przebarwienia.

e) Zdjęcia poglądowe (klucz do oznaczania) porażenia parchem zwykłym i parchem siateczkowym

Dokument: TRADE/WP.7/GE.6/2005/4

Delegaci zdecydowali o nie wprowadzaniu zmian do Aneksu VIII Standardu. Nowe zdjęcia pokrycia powierzchni ziemniaka obu typami parcha będą przedstawione na spotkaniu Biura w Niemczech.

f) Interpretacja oznakowania wielkości bulw

Dokument: TRADE/WP.7/GE.6/2005/4

Na ostatniej Sesji stwierdzono, że oznakowanie dotyczące wielkości bulw na etykiecie może być różnie interpretowane. W związku z tym zaproponowano następujące rozwiązanie:

Udział bulw w partii powinien być dostosowany do udziału wielkości bulw w zebranych plonie, a wielkość wyszczególniona na etykiecie.

g) Włączenie do Standardu dwóch organizmów: TSWV i Potato Rot Nematode

Dokument: TRADE/WP.7/GE6/2005/4

Zaproponowano przygotowanie materiałów na ten temat na następną sesję. Uzgodniono, że delegat Wielkiej Brytanii opracuje materiały do dyskusji.

h) Postanowienia dotyczące prezentacji – Jednolitość/Wielkość partii

Dokument: TRADE/WP.7/GE.6/2005/4

Po długotrwałej dyskusji ustalono co następuje:

Opakowania

- Worki muszą być nowe; inne kontenery mogą być ponownie używane pod warunkiem, że są czyste.

- Zamykanie kontenera

Kontener musi być zamykany w obecności oficjalnego kontrolera w taki sposób, aby nie mógł być on otworzony bez uszkodzenia pieczętki i plomby oraz świadectwa ewidencyjnego na etykiecie. Oficjalny system zamykania musi zawierać także zalegalizowany system etykietowania, szczególnie wówczas, jeżeli etykieta ma otwór na sznurek lub w innych przypadkach, w których konieczna jest oficjalna pieczęć.

Powtórne zamknięcie może być prowadzone jedynie przez Urzędowe Służby Kontroli albo w ich obecności.

- Zawartość kontenera

Każdy kontener musi zawierać bulwy tej samej odmiany, klasy, kategorii, wielkości i pochodzenia. Partia towaru powinna być wystarczająco jednolita.

i) Kontrola porażenia wirusami

Dokument: TRADE/WP.7/GE.6/2005/4

Zaproponowano (tekst uzgodniony) wprowadzenie (paragraf 5) następującego tekstu:

Zakres porażenia bulw potomnych wirusami może być oceniany metodami wizualnymi (rośliny) lub po pobraniu bulw z plonu po zbiorze metodami testowymi (diagnoza).

j) Pobieranie prób

Dokumenty: TRADE/WP.7/GE.6/2005/4

TRADE/WP.7/GE.6/2005/8

Przedstawiciel Holandii przedstawił dane dotyczące pobierania prób do oceny porażenia wirusami.

Zdecydowano o włączeniu wykresu i danych do aneksu IX. Zmiany w praktyce dotyczące pobierania prób będą omawiane na następnym posiedzeniu Biura.

k) Przyjęto zmianę nazwy z „National Designated Authority” (Krajowa Inspekcja Kontroli) na „Designated Authority” (Inspekcja Kontroli), ze względu na to, że w Stanach Zjednoczonych certyfikacja ziemniaków podlega państwu (State Authority).

7. Wprowadzenie pojęcia LMO's do normy

Dokument: TRADE/WP.7/GE.6/2005/4 i Annex 2

Nie wprowadzono pojęcia LMO's do normy ze względu na to, że nie wszystkie kraje ratyfikowały protokół Kartageński (np. Stany Zjednoczone, Kanada). Przedstawiciel Federacji Rosyjskiej zaproponował przewodniczącemu Sesji opracowanie materiałów i wspólne prace nad definicją LMO's i możliwość wprowadzenia jej do Standardu. Dyskusja będzie prowadzona na następnym spotkaniu Grupy Roboczej.

8. Nekrozy bulw ziemniaka powodowane przez wirus PVY^{NTN} (nekrotyczny)

Dokumenty: TRADE/WP.7/GE.6/2004/12

TRADE/WP.7/GE.6/2005/4

Delegacja francuska zaproponowała spotkanie na ten temat w instytucie naukowym zajmującym się chorobami wirusowymi. Przedstawiciel Wielkiej Brytanii zaproponował współpracę w przygotowaniu materiałów na ten temat na następną sesję.

9. Rozszerzenie listy chorób i szkodników ziemniaka i określenie metod oceny porażenia

Dokumenty: TRADE/WP.7/GE.6/2004/16/Add 1

TRADE/WP.7/GE.6/2005/4, 16

Sekretariat został zobowiązany do opublikowania listy w dokumencie:

TRADE/WP.7/GE.6/2005/11/Add 1

10. Propozycja szkolenia nt. certyfikacji ziemniaków

Dokument: TRADE/WP.7/GE.6/2005/4

Uzgodniono przeprowadzenie warsztatów. Opracowano program dwudniowego szkolenia. Szkolenie pomoże we wdrożeniu Standardu, konieczne są jednak:

- Środki finansowe na przeprowadzenie kursów
- Opracowanie materiałów
- Koordynacja spraw finansowych i organizacyjnych

Sekretariat udzieli pomocy w druku materiałów, jednakże opracowanie należy do ekspertów. Część funduszy mogłaby pochodzić z UNECE, a pozostałe należy uzyskać z innych organizacji.

11. Informacje zebrane przez Sekretariat

Podalam informacje strony internetowej COBORU oraz Instytucji Certyfikującej (Główny Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa).

12. Sprawdzalność (traceability) sadzeniaków ziemniaka

Dokumenty: TRADE/WP.7/GE.6/2005/4

TRADE/WP.7/GE.6/2005/11 (Francja)

Dyskusja dotyczyła możliwości włączenia do standardu pojęcia „traceability”. Delegacja francuska przedstawiła sposób, w jaki definiuje się i określa „traceability” we Francji. Uzgodniono następującą definicję pojęcia „Traceability” (sprawdzalności) partii sadzeniaków ziemniaka:

Traceability: jest to system dokumentacji umożliwiający śledzenie partii sadzeniaka w czasie procesu klasyfikacji.

13. Przygotowanie do przyszłej sesji Grupy Roboczej

Dokument: TRADE/WP.7/GE.6/2005/4, punkt 20 i 21

- a) Sesja wyjazdowa – spotkanie Biura odbędzie się w dniach 24-27 października 2005 r. w Rostocku (Niemcy)
- b) Następną sesję Grupy Roboczej odbędzie się w dniach 20 -22 marca 2006 roku w Genewie

Przyszłe prace koncentrują się na następujących zagadnieniach:

- Przepisy arbitrażowe (Francja)
- LMO (Włochy, Federacja Rosyjska)
- Zdjęcia poglądowe (klucz) przedstawiające porażenie skórki parchem zwykłym i siateczkowym (Niemcy)
- Uzupełnienie Standardu
- Zalecenia odnośnie znakowania
- Pojęcie dotyczące bulw potomnych
- Dyskusja aneksu VI (organizacja inspekcji polowej i pobieranie prób sadzeniaków ziemniaka) – doświadczenia porównawcze
- Wielkość partii/Jednorodność partii (Kanada, Stany Zjednoczone, Francja)
- Promocja publikacji dotyczących Standardu UNECE – sadzeniaki ziemniaka
- Wymiana doświadczeń praktycznych na temat pobierania prób do przeprowadzenia inspekcji
- Opracowanie na temat PT^{NRD} (Wielka Brytania)
- Opracowanie na temat rozprzestrzeniania się TSWV (Wielka Brytania)

14. Przygotowanie do następnej Sesji

- ◆ Znowelizowana wersja standardu zostanie przygotowana i przesłana Grupie Roboczej do akceptacji.

15. Inne sprawy

Nie wniesiono innych uwag

16. Wybór przewodniczących

Delegaci wybrali ponownie Pana G. Bianchi (Włochy) na przewodniczącego Sekcji, a wiceprzewodniczącym został Pan W. Schrage (Stany Zjednoczone)

17. Przyjęcie raportu

Raport został przez zebranych przyjęty, jednakże uzupełnienie i dyskusje nie zostały zakończone w czasie sesji co spowodowało przeszło miesięczne opóźnienie.

Otrzymałam raport końcowy z wszystkimi zastrzeżeniami dopiero w czerwcu, w czasie mojej nieobecności w pracy (urlop) i w związku z tym nastąpiło opóźnienie w przygotowaniu sprawozdania.

doc. dr hab. Kazimiera Zgórska

W załączeniu przesyłam program szkolenia z zakresu certyfikacji

PROPOZYCJA DWUDNIOWEGO SZKOLENIA W ZAKRESIE CERTYFIKACJI SADZENIAKÓW ZIEMNIAKA

Program

1. Wprowadzenie

- ◆ Rola UN-ECE w standaryzacji i w handlu
- ◆ Elementy międzynarodowego handlu (WTO, IPPC, Protokół Kartageński)

2. Produkcja sadzeniaków ziemniaka i obrót

- ◆ Podstawy genetyczne, rejestracja odmian, prawo hodowlane
- ◆ Elementy produkcji sadzeniaków (rozmnażanie, sortowanie, pakowanie)
- ◆ Epidemiologia chorób ziemniaka w nawiązaniu do produkcji sadzeniaków i certyfikacji
- ◆ Rola certyfikacji

3. Standardy certyfikacji

- ◆ Standard UN-ECE – sadzeniaki ziemniaka
- ◆ Przegląd organizacji fitosanitarnych i systemy
- ◆ Przykłady Krajowych Systemów

Osoby prowadzące szkolenie – wymagania

- Doświadczenie w wielu krajach
- Dla zapewnienia wszystkich obszarów związanych z certyfikacją potrzebnych jest 4 ekspertów

Uczestnicy szkolenia: Urzędowi profesjonalni pracownicy państwowi, inspektorzy ochrony roślin, organizacje regionalne, importerzy i eksporterzy oraz zainteresowani wprowadzeniem Standardu.

Zadaniem szkolenia jest wprowadzenie Standardu – Sadzeniaki Ziemniaka na rynek międzynarodowy i jego wdrożenie.